

Adéla Nermuřová: Kolaborace ve východních Čechách za Protektorátu Čechy a Morava.
Bakalářská práce. Ústav historických věd FF Univerzity Pardubice, 2015 (2016). 87 s.

Posudek vedoucího práce

Adéla Nermuřová odevzdala svou bakalářskou práci původně již v červnu 2015. Posudek na tuto práci jsem vyhotovil dne 13. srpna 2015. Poté, co se nezúčastnila státních závěrečných zkoušek, které se konaly koncem srpna loňského roku, se studentka rozhodla bakalářskou práci upravit na základě připomínek od vedoucího práce a oponenta, kol. Mgr. J. Nečase.

Tématem bakalářské práce Adély Nermuřové je, jak už vyplývá z názvu, fenomén kolaborace ve východních Čechách za nacistické okupace. Deklarovaným cílem práce bylo přiblížit vznik a působení vybraných kolaborantských organizací ve východních Čechách a poukázat na konkrétní případy kolaborantů – a pokusit se je zasadit do určitého rámce. Samotné téma skýtá značný potenciál. Podobných regionálních studií je totiž velmi málo.

Samotné zpracování tématu působí stále rozpačitým dojmem. Práci A. Nermuřové tak nelze považovat za zdařilou, a to i přes provedené úpravy, kterým se budu věnovat dále. Za velkou slabinu celého díla považuji nedostatek nastudované odborné literatury. Pouhých devět knih vážících se k dějinám Protektorátu a kolaborace plus dvě dílčí časopisecké studie je příliš málo.

Struktura bakalářské práce změn nedoznala, a zůstává tak poněkud nekonzistentní. V úvodu autorka vymezuje základní cíle své práce a představuje základní literaturu a prameny. Metodika práce s prameny byla jen okrajově naznačena. V první kapitole se A. Nermuřová zabývá fenoménem kolaborace z obecnějších rovin. Autorka se snažila klasifikovat příčiny kolaborantského jednání. Zde správně usoudila, že pohnutky byly různorodé. Očekával bych ale širší teoretické ukotvení nejen z pohledu historiografie, ale i sociálních věd. Postrádám tu především konfrontaci se zahraniční literaturou a komparaci s jinými nacisty okupovanými zeměmi. Druhá kapitola je věnována okupační moci ve východních Čechách. Chybí mi zde jasně vymezené konkrétní dopady tzv. Heydrichovy správní reformy. Do kapitoly zařadila i podkapitolu 2.1 o spolupráci protektorátních příslušníků s gestapem a SD.

Stěžejní částí celé práce je třetí kapitola, v níž se autorka zabývá kolaborantskými organizacemi (především ČNST-Vlajkou, Národní árijskou kulturní jednotou a Árijskou pracovní frontou) a jejich působením ve východních Čechách. Pro popis struktury zastoupení těchto organizací bych uvítal schémata či tabulky. Velmi podrobně jsou zde popsány činnosti vybraných představitelů těchto organizací, což je ale dosti na úkor přehlednosti textu. Čtvrtou kapitolu věnovala studentka případům žádostí o německou státní příslušnost ze strany lidí dosud vystupujících jako Češi. Tento fenomén pojala jako specifický projev kolaborace. Kladla si přitom zcela zcela legitimní otázky. Bohužel hledání odpovědí na ně se příliš nezabývala. Dle mého mínění až zbytečně velký prostor věnovala těm problémům nacistické národnostní politiky, které s kolaborací nesouvisely.

V páté kapitole se pak autorka věnuje problému retribucí, který by si sice zaslouhoval vlastní studii, ale se zaměřením práce úzce souvisí. Právě zde se nejvíce projevilo nedostatečné množství prostudované literatury, což vedlo k nepřesným závěrům. Už alespoň zmínila činnost trestních nalézacích komisí, byť zůstalo hlavně u těch zmínek. Rovněž už odkázala na příslušné tzv. retribuční dekrety. Název podkapitoly „Příklady odsouzených Němců v souvislosti s kolaborací“ považuji za poněkud zavádějící, spíše bych volil pojem „němečtí státní příslušníci“.

V závěru A. Nermuťová shrnula své poznatky a snažila se je zasadit do rámce svých vymezených cílů. Postrádám zde stále větší důraz na zhodnocení zjištěných poznatků. Námísto vágní formulace „Je patrné, že důvody (ke kolaboraci – pozn. RN) byly velice individuální a nelze je tedy generalizovat.“ měla autorka tyto důvody konkrétně zmínit a teprve poté třeba konstatovat, že by bylo těžké pohnutky ke kolaboraci paušalizovat či generalizovat.

Co se týká pramenů, tak autorka vycházela především z fondu MLS Chrudim, méně pak MLS Hradec Králové a Vlajka – župní vedení Dvůr Králové n. Labem a Vlajka – župní vedení Pardubice. Pramenná základna byla jednostranná, nejvíce bylo čerpáno z osobních spisů MLS. Studentka se bohužel nepustila do pramenů německé provenience. Zcela rezignovala i na možnost studia ve státních okresních archivech. Autorka neprovedla řádnou kritiku pramenů, jež je natolik potřebná právě u dokumentů MLS.

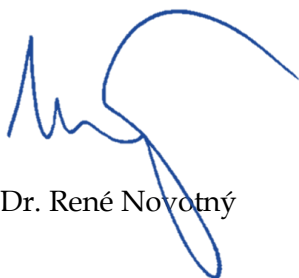
Uchazeče se podařilo odstranit velkou část formálních nedostatků a faktografických chyb, jež se dopustila v minulé verzi své práce. Jazykovou úroveň pozvedla, ač ani posledně nebyla na zvlášť špatné úrovni. Citační úzus byl převážně dodržován, ale způsob odkazování na prameny MLS Chrudim a Hradec Králové se nezlepšil o tolik, jak by bylo potřeba. Stále tak zůstaly odkazy na příslušné osobní složky, nikoliv na konkrétní dokumenty. Je třeba dodat, že na některých místech není jasné, z jakých zdrojů autorka čerpá. Tak např. tvrzení, že větší zájem o přihlášky k německé státní příslušnosti, přišel po pádu Francie (s. 59) by si jistě zasluhoval patřičný odkaz na literaturu, kde je toto rozebíráno.¹

Závěrečné hodnocení

Bakalářskou práci Adély Nermuťové považuji i nadále přes dílčí úpravy za podprůměrnou. Její revizi pokládám za nedostatečnou a očekával jsem daleko větší zásahy do textu, než které uchazečka provedla, byť na to měla relativně dost času. Poslední verze je tak jen o málo lepší než minulá. Na druhou stranu je nutné ocenit, že se studentka pustila do náročného archivního bádání, což u bakalářských prací není vždy pravidlem. Bez pečlivého studia odborné literatury však bohužel nebyla schopna zasadit své poznatky do patřičného kontextu.

Práce jako celek se tak stále pohybuje kolem spodní hranice požadavků kladených na tento typ kvalifikačních prací, a proto ji s výhradami ještě **doporučuji k obhajobě**. Na obhajobu by se měla uchazečka svědomitě připravit, aby mohla adekvátně reagovat na případně vznesené dotazy. Navrhuji hodnocení *dobře*.

V Pardubicích dne 19. 1. 2016

PhDr. René Novotný

¹ Zde mám dojem, že autorka reagovala na výtku v mém posudku ze srpna loňského roku, kde jsem tento konkrétní případ uvedl. Tento poznatek však vychází z mé práce NOVOTNÝ, R. Nacistická národnostní politika na Pardubicku v letech 1939-1945. *Východočeský sborník historický*, sv. 24, 2013, s. 169-217, zde s. 186. Vzhledem k tomu, že s touto studií autorka pracovala, mohla si to v ní snadno dohledat.